

Epistola sancti bo

nauenture ad magistrū innominatū elimi-
nans errorem cōtra regulam beati Fran-
cis. domino respondēte p seruū suum san-
cum **Bonauenturam.**

Innominato

Imagistro frater Bonaue-
tura spiritū intelligētie ve-
ritatis. Proponis charis-
sime tibi tres articuli s̄
regula fratrum minorū ab-
soluant. de quibus te osten-
dis pluribus rōnibus dubitare. scz de paup̄ta-
te. labore manū. et studio scholarium et ma-
gistroz. Cum em̄ regula dicat q̄ fr̄es nō
recipiant pecuniā p se vel p̄ interpositā p̄so-
nam. et rursum. nec locū. nec aliquā rem sibi
approprient. vident tibi fratres in h̄ regule
cōtraire. cū tibi videant pecuniā p̄ interpo-
sitā p̄sonā recipere. libros habere et domos.
cū non possint barū rerū quas habent do-
minos assignare. In labore etiā manū si-
bi iniuncto vt videt sub p̄cepto. culpabiles
tibi vident. cū nec laici laborēt in operibus
mechanicis. nec clerici manu p̄pria in libris
scribendis. q̄n̄ potius cū magnis sumpti-
bus faciūt eos scribi. ac si apud se haberēt
numismatū p̄cussorez. Postremo in studio
et magisterio fratres cōdemnas. cū regula
dicat q̄ nō curent nesciētes l̄ras. l̄ras disce-
re. Fratres plerūq̄ tam clerici q̄ magistri
qui etiā in seculo parū aut nihil de philoso-
phia audierūt. student. recitant. scriptitant
imo qd̄ plus est laniāt. dissipant. edificant.
Nec videt tante humilitatē p̄fessoribus posse
cōpetere nomē magistrī. cū hoc videat do-
minus in euāgelio suis discipulis inbibe-
re. quoz nos dicimur imitatores tanq̄ p̄-
fessores euāgelij iesu ch̄risti. Nec vt asseris
tibi in corde de statu et salute fratrum scrupu-
lum generāt. et tuā p̄scientiā inquietāt. Su-
per hec addis assertionē quozūdā. qui tibi
nisi sunt hanc p̄scientiā de fratribus fabrica-
re. Intende igit̄ in ea que dicitur sum. da-
bit em̄ tibi d̄ns p̄cibus gloriose virginis et be-
ati Francis rectū in omnibus intellectus.
Supponis q̄ regula paup̄tatē p̄cipit. cō-
mendat labōz. vetat curiositates. Suppo-
no et ego. detestans ob hoc receptiōes pecu-

niarū p̄prietates librorū ac donozū. Viti-
pero et ego. imo nos om̄es p̄sequimur forti-
ter et culpam. In hoc cōuenimus. scz q̄ fra-
tres tales credis. aut si nō credis dubitas.
in hoc penitus dissentim. Nec enim h̄ cre-
do nec dubito. certū habens oppositū tan-
q̄ verū. nō quia nullus in ordine talis sit q̄
non possit culpari in aliquo p̄dictozū. cū
nec in duodecim apostol̄ talis p̄fectio potū
erit reperiri. sed cōmunitatē status de qua
et tu iniūgis defensandā assumpsisti. Vi-
de igit̄ quid sentire debeas de receptione
pecunie. Testificor corā deo quonia verita-
tem sum exp̄ssurus fm̄ meā conscientiā in
om̄ibus que subiungā. Nō credo te aliq̄ten-
dubitare. q̄n̄ paup̄ibus quātūcūq̄ extre-
maz vouerint paup̄tatem liceat recipere ele-
mosynas. nisi velint se occidere. quod si ne-
phas est licet hoc fratribus. qd̄ nullus sane
mentis ignorat. Nō est igit̄ cōtra eozū pro-
fessionez. si q̄s diues homo hāceis m̄strat
manu p̄pria. Nō si noluerit potest eis mini-
strare p̄ manū serui sui. Nō si ille seruus non
possit. sed cōmittat aliū. quare nō liceat per
manūz terciā. nō videtur. Quare etiam vs-
q̄ ad decimā manū nō potest. nō video. Q̄
si diues habēs pecuniā dat victū aut vesti-
tum fratribus necessariū. nōne potest ip̄e ma-
nu sua emere. nōne potest ip̄e pecuniā pro
emptione aliū cōmittere. et sic p̄ multas ma-
nus in vsus fratrum expendere p̄releuādis
eozū necessitatibus sine offensione fratrum.
Quis sane mentis hoc dubitat. cū pecunia
ita sit d̄ni cū cōmittit p̄sone intermedie. ac
si ip̄e dominus eam manu p̄pria p̄seruaret.
Nisi forte q̄s ita desipiat vt dicat q̄ pecunia
in manu seruiens posita trāseat in eius do-
minū. et desinat esse domini. qd̄ penitus ab-
surdum est. Q̄ si dicas q̄ d̄ns simpliciter et
absolute dare intendat fratribus. dico et ego
q̄ nullus sane mētis dare intendit fratribus
nisi put̄ competit regule et p̄fessionī eozum.
Quis em̄ daret elemosynā vt eos faceret p̄-
dere vitā eternā. Dat ergo eo modo q̄ fra-
tribus expedit. scz cōmittendo alicui qui p̄ se
eā dispenset in his rebz quas fratribus licet
accipere. et sic pecunia illa p̄ quozūcūq̄ ma-
nus transeat nullo mō spectat ad fratres.
qz semp̄ est p̄mi d̄ni. Et est p̄ hoc manifestū
q̄ nec p̄ se. nec p̄ interpositā p̄sonam eā reci-
piunt. Fateor corā deo ita esse verū in con-
scientijs fratrum. Q̄ si mihi forte nō credis.
h b

[Marginal notes in a smaller script, partially illegible]

Epistola ad magistrū innominatū

ramen ipi dño pape. qui in utroq; iure peritus. ordinis et pfectionis emulatoz. qui ut ipse testat in additione regule beato Frācisco asticit. et eius plenū intellectuz agnovit. Qui requisitus a fratribz dicit. qd frēs volentibz sibi elemosynas facere pnt fidelem aliquē p̄sentare. Qui taliter p̄sentatus. nō est corū nunci⁹. sed illius pot⁹ cui⁹ mandato solutōne facit. seu recipient⁹ eandē. **Hec sunt verba ipsius.** Quis ita desipit. ut si dicam alicui. iste fideliter exequet vel custodiet et qd ei cōmittes. qd ppter hoc quicquid ille accepit fiat meū. cū etiā licz hec vba nō semper expr̄mant. semp tñ habent in corde. et sp̄ ab alijs credim⁹ sic accipi. Quis igitam improby ut impugnet hanc veritatē. p̄ tanctorū virozū p̄scientiā sanā et discretā. p̄ tantam rei evidentiā. et ut nihil desit per sedem apostolicā cōfirmatā. **Cert⁹ sum qd tal' portabit iudiciū.** De libris et utensilibz quid sentias audi. **Clamat regula exp̄sse imponens fratribz officii p̄dicādi.** quod nō credo in aliqua alia reglā repiri. **Si igit' p̄dicare nō debēt fabulas sed verba diuina.** et hec scire nō possunt nisi legāt. nec legere nisi habeant scripta. planissimū est qd de p̄fectione sic est h̄c libros sicut est p̄dicare. **Et sicut nō obstat ordinis paupertati habere missalia ad cantandū missas. et breuiaria ad horas dicēdas.** sic non obstat et biblias ad verba diuina p̄dicanda. **Licet igitur libros habere** Sed nunqd̄ regula sibi straria est q̄ alibi mandat nihil h̄c. **Absit h̄c ut in ea sit contrarietas aliq̄ sicut nec falsitas.** cū tota de fonte euāgelij sit extracta. sicut mihi quē parū noui facile esset ostendere. **Dico ergo qd fratribz horuz cōcessus est vsus.** sed verat' appropriatio. **Nā nō dicit regula.** Fratres nihil habeāt nec aliqua re vtant qd esset insanū. sed qd nihil sibi approprient. **Cui igit' horū p̄prietas assignabit.** Sic respondēdo ego qd cuiuscūq; sit. nō est mea nec ordinis. et h̄ mihi sufficit ad mee cōscientie puritatē. **Ac tñ homibz fugā parare videar** dico harū rerū mobiliū gubernatori et p̄tectozi ordinis cardinali potestātē et auctoritatē et p̄videntiā a dño papa esse cōcessam. **Sicut em̄ dñs papa ait.** nec vendi debent mobilia. vel extra ordinēz cōmutari quoq̄ modo. nisi ecclie romane cardinalis q̄ fuerit ordinis gubernatoz sup hoc auctoritatem p̄buerit et assensum. **Sed dicitis.** Nunq̄

quid q̄ biblias dant fratribz intendūt eas dare pape aut cardinali. **Dico et ego.** Nunqd̄ pater q̄ dat bibliā filio intendit labefacere ordinē filij. et filiū suum facere filiū diaboli. **Credo te dicere qd nō.** Dat igit' filio intendens qd ordinis paupras sit penit' illibata ac p hoc ut ordo vtatur. p̄prietas autem sit eius. cui⁹ decreuerit pastor ordinis et ecclesie. **At nō credis qd si pater nō possit filio libzū dare nisi p̄ manū alicui⁹.** de quo presumeret qd nō esset filij sui p̄datoz sed pastor. vtiq; daret ut filio cōmodaret ad vsū. **Et in hoc meli⁹ p̄uisum est ordini domino faciente.** Nā si librozū p̄prietas remaneret penes parētes. sic ministri nō possent auferre fratribz libros. et essent q̄si p̄perui ad vitā. **Nunc autē ordo nihil sibi appropriat in libris.** dū ministri libros nec vendere nec alienare auctoritate p̄pria p̄nt. nec fratres subditi possunt. dū frequēter resignant. et eis p̄ voluntate ministrozū assignant et auferunt. **Certus sum qd hec est p̄scientia fratrum.** Ut autē nihil remaneat audi de domibz. **Dico domos nō esse fratrum.** Sed si de solo queris. **Dico qd dantiū est et patronoz.** Si de edificijs. pari rōne edificantiū vel eoz quorū est solū. qz cedit solo vnus si vnus edificat. vel plurius si plures. **Ventoz etem si nō domū? papa dicit in regula.** saluo locorū et domoz dominio illis ad q̄s noscūt p̄tinere. **In loco intelligens solū in domibus edificia supaddita.** Unde nec appropriant nobis locū. cū dicam⁹ esse illoz q̄ dant impensas. vel cedit solo. **Nec etiā vsus appropriant.** nisi p̄ voluntate corū q̄ fratribz cedunt p̄dicta. **Certus sum em̄ qd hec est p̄sentia fratruz.** Nō obstat si aliquādo vidisti cōtrariū. quod nō credo. qz indiscretior nō ad om̄es debet nec ad singulos retro queri. **Si dicitis nos rāq; aduenas et pegrinos debere ire de domo in domū.** parcat illi de? q̄ primo hāc stulticiā cogitauit. **Nōne beat⁹ Francisc⁹ edificauit loca.** Nunqd̄ tanq; pegrinus ibat quoridie vnā dicam. **Nunqd̄ beat⁹ Petrus cū dicat in canonica sua.** obsecro vos tanq; aduenas et pegrinos rē. voluit qd om̄es trāsirent de domo in domuz. **Cū em̄ dicat eccl'astic⁹.** vita nequā hospitari de domo in domū. **Tam petrus q̄ frāciscus filijs et discipulis suis nō sanctā vitā sed nequā imposuissent.** si fm̄ p̄dictuz intellectū nos similes esse pegrinos

inadarent. Sed hoc dictū intelligit. vt nō
currat similitudo quatuor pedibus. sed vt do-
mos in quibus habitamus parum diligamus.
nec prius reputemus. sicut pegrinus qui tran-
sit in patriā domū non diligit in via tanquam
patriam. sed vix tanquam aliena. Qui aliter sa-
pit ipse sua insipientia manifestat quod nihil om-
nino sapit. Quomodo ergo posset esse regimē
et ordo platonū. quod ita districte manet in or-
dine beati Francisci. si omnes essent instabi-
les et vagabundi per orbem. Hoc vero sentit quod
nihil vidit de ordine. Veniā ad labores
manuum ubi taliter insists. vtrum sit consilius
vel preceptū. Ego autem dico non intende-
re beati Francisci manualē laborez. nec
preceptū nec consulere nec monere. sed suppo-
sita ammonitiōe apostoli fratribus nimis vl-
minus sollicitis ad laborem dat formā labo-
randi. Quidam enim sic intendebat labori ma-
nuali. vt necaret eis deuotio orationis. Quod
quod periculosum erat. cum actiua debeat deser-
uire cōtemplatiue. dedit eis formā sanctis-
simus pater. vt sic laborent quod laborare vel-
lent scirent et possent. vt sancte orationis et de-
uotionis spiritū nō extinguat. Hoc enim se-
quitur in tercia regule immediate. Unde atten-
de quod nō dicit preceptū vel consilio fratribus quod la-
borent. sed quibus dedit dñs grām. quod nō so-
lum includit potentiam sed voluntatē labo-
randi. Sicut si diceret. frēs quibus dedit do-
min⁹ grām lachrymādi lachrymentū ita mo-
deste quod oculos nō amittant. nō preceptū la-
chrymari. sic nūc intelligit. Ipe autē de la-
bore manuum vim nō faciebat. nisi propter o-
cium declinandū. quia cum fuerit regle obser-
uator pfectissimus. nō credo quod vnquam lucra-
tus fuerit de labore manuum. xij. s. vel eorum
valorem fratres. sed potissime ad orationē
monebat. Non enim volebat quod illā extingue-
rent propter lucrū. Unde puincialibus ministris
relinquit quod nō permittant frēs suos ociosos
Ego vna tecū si qui tales sunt iudico argu-
endos. et verberibus puniendos tanquam seruos
malos et pigros. Nō tamē propter hoc tibi di-
splicet. quod satis ibi inuenies copiam laborā-
di tam in studio veritatis quam in exercitio hu-
militatis. pietatis. et cuiuslibet alterius vir-
tutis. Nā fratrum elemosynas querere. coqui-
nam facere. in firmis seruire. scutellas laua-
re. et in omnibus humilitatis exercitijs labora-
re. que dulciora fratribus sunt quam multa offi-
cia dignitatis. Sed quod dicemus de ascen-

dentibus ad cathedrā. cum regula dicat quod nō
curent nescientes litteras. litteras discere et. cum etiā
euangeliū dicat quod nolum⁹ vocari magistri.
Dico ego quod regula nō vetat studiū littera-
tis. sed illitteratis et laicis. Vult enim iuxta
apostolum. quod vnusquisque in ea vocatiōe qua vocatus
est permaneat. vt ad clericatū de laicatu null⁹
ascendat. nec vult quod clerici fiant laici studi-
um recusando. alioquin ipse transgressor fuis-
set. qui cum paucas litteras sciret. postmodum in
litteris profecit in ordine. non solum orando sed
etiā legendo. Unde vt scias quantum sibi pla-
cuerit studiū sacre scripture. audiui ego a
fratre quod vidit. quod cum nouū testamentū venis-
set ad manus suas. et plures frēs non pos-
sent simul habere. diuidebat per folia. et singulis cō-
municabat vt omnes studerent. nec vnus al-
terū impediret. Clericos etiā quos recipi-
ebat ad ordinē in summa reuerentia habe-
bat. et in morte madauit fratribus quod docto-
res sacre scripture in summa reuerentia ha-
berent. tanquam illos a quibus recipient sēba vi-
te. Unde cum nomē doctoris veneraret in-
telligebat hoc euangeliū nō venisse. alioquin
Paulus apostolus euangeliū cōtradiceret. quod se-
cunda epistola ad Thimo. magistrū gentium
vocat. quod maioris impudētie videtur quam si ab
alijs vocaret. Dico ergo quod sicut euangelium
pompa hui⁹ nomis condemnata est et nulla
tenus appetenda. sed officium assumendum.
Quos enim magister decet euangelium docere. quam
qui euangelium prestant et seruāt. Nā cum di-
cat euangelium. qui fecerit et docuerit hic ma-
gnus vocabitur in regno celorum. Quis sane
mentis dicat vt magister et frater Alexan-
der diues debuerit predicare et docere. beati
paupes spiritu. et pauper effectus debuerit reti-
cere. Certe si frēs decet ad discere et rumi-
nare tanquam munda animalia. verba diuina. et si
hūilis sufficiunt in docendo. quod tam stultus
est vt dicat quod doctrinā quā eos decet face-
re et docere debeāt a nō facientibus mendica-
re. Londēno igitur tecū in magisterio pom-
pam. sed cōmēdo officium. Damno frēm mi-
norē pompofuz. et dico eū magisterio peni-
tus indignū. sed cōmēdo studiosum. cre-
dens quod nulli magis quam tali cōpetat auctori-
tas docendi euangeliū iesu christi. Restat igitur
vt de philosophantibus aliquid subiugam⁹.
Audi charissime sicut in ceteris. sic et in hoc
paritē cōcordem⁹. Fateor displicent tibi cu-
riositates. displicent et mihi. et displicent fra-
tribus
bb z

Epistola ad magistrū innominatū

tribus bonis. et displicet deo et angelis suis. **N**ec defendo circa scripta puerilia mus-
santes. sed detestor eos pariter tecū. **U**n-
de et tibi et mihi cōsulo vt habeam⁹ zelum
fm scientiā. ne detestemur plus q̄ oportet.
Fortasse em̄ inter peccata minuta et venia-
lia cōputandū est. **U**t em̄ grana absq̄ pa-
leis colligi possunt. et verba diuina sine ver-
bis humanis. **N**ec autē om̄ia separantur
p̄ zelū cōpunctionis et fletū deuotiōis que
faciūt trinitatē veritatis a verborū paleis se-
parari. **E**t fortasse vident aliqui curiosi. q̄
magis sunt studiosi. **S**i q̄s em̄ studeret in
dictis hereticorū. vt eorū sententiās declinā-
do magis intelligeret veritates. nec curio-
sus nec heretic⁹ sed catholic⁹ esset. **C**ū ver-
ba philosophorū aliqui plus valent ad intel-
ligentiā veritatis et errorū confutatiōes. nō
deuiat a puritate in his aliqui studens. ma-
rime cū multe sint cōclusiōes fidei. que sine
his terminari nō possunt. **U**nde si velimus
nimis stricte iudicare. fortasse ipsos sanctos
quod impiū est iudicabim⁹ curiosos. **N**az
nullus meli⁹ naturā tempis et materie de-
scribit q̄ **A**ugustin⁹ inquiredo et disputan-
do in libro cōfessionū. **N**ullus meli⁹ exitus
formarū et paginē rerū q̄ ipse sup̄ **S**en. ad
lram. **N**ullus meli⁹ questiōes de aīa et de
deo q̄ ipse in lib. de trinitate. **N**ullus melius
naturā creatiōis mūdi q̄ ipse in lib. de ciui.
dei. **E**t vt breuiter dicaz. pauca aut nulla po-
nunt magistri in libris suis. q̄ illa repias
in libris **A**ugustini. **L**ege **A**ugustinū d̄ do-
ctrina christiana. vbi ostēdit quō nō potest
intelligi sacra scriptura sine aliaz scientia/
rū peritia. **O**stendit etiā q̄ sicut filij israel
asportauerūt vasa egypti. sic doctores theo-
logici doctrinaz phie. **U**nde multa que nō
didicim⁹ p̄ phos et de dictis phie didicim⁹
p̄ sanctos. **A**c p̄ hoc nō debet tibi esse mirū
si minus fundati intrātes. fiant in scientia
in ordine fundatiōes. **S**ed esto q̄ ista sint
rephēnsibilia et purgāda. nō p̄pter hoc retra-
haris. q̄ nullus ad hoc cōpellit. sed is ma-
gis amat. qui magis est taliaz aspernator.
Nec plati tā ia p̄cipiunt sed p̄mittunt. **N**ec
p̄pter tres vel quattuor viciosos debet ma-
gister contēnere innocentes. **E**t si aliq̄ abū-
dent libris ad tempus. alijs plerisq̄ multo
plus indigentib⁹ poterint dispensari. cum
multo plures egeant q̄ abundant. **N**ec re-
moueat q̄ fratres fuerunt in p̄ncipio sim-

plices et illitterati imo magis debet bocia-
te fidem ordinis p̄firmare. **F**ateor coram
deo q̄ hoc est qd̄ me fecit vitā beati **F**ran-
cisci eligere. q̄ nō fuit p̄ hominū prudentiā
inuenta sed p̄ christū. et q̄ opa christi nō de-
ficiunt. ostendit hoc opus fuisse diuinum
dū ad consortiū virozū simplicium etiā sapi-
entes nō sunt dedignati descendere. atten-
dentes illud apostoli. **S**i q̄s est inter vos
sapiens. stult⁹ fiat vt sit sapiens. **R**ogo cha-
rissime. vt nō nimis abundes in sensu tuo.
nec credas te prudentiorē nec meliorē om-
nib⁹. quos deus ad statū istū vocauit. est
vocaerit te nō recuses. **V**ale in dño.

Explicat epistola sancti **B**onaucture ad
magistrum innominatum.